

Nazar Mohammad Ghorı

<https://orcid.org/0009-0004-2139-4552>

Student, Ankara Hacı Bayram Veli University Institute of Social Sciences, Türkiye,
tofannazar@yahoo.com

Atıf Künyesi | Citation Info

Ghorı, N. M. (2024). Yeni Sosyal Hareketler ve Küreselleşme. *Akademik Tarih ve Düşünce Dergisi*, 11 (4), 2578- 2587. <https://doi.org/10.46868/atdd.2024.767>

Yeni Sosyal Hareketler ve Küreselleşme

Öz

Bu makalede, küreselleşme bağlamında ortaya çıkan yeni toplumsal hareketler–incelenmiştir. Bu nedenle toplumsal hareketler, postmodern dönemin en etkili toplumsal fenomenlerinden biridir; ve toplumda yapısal ve köklü değişikliklere neden olmaktadır. Yeni toplumsal hareketler, modernizmin gelişiminin ve postmodern insanın günlük yaşam kalitesinin-koşullarının sorgulaması sonucu ortaya çıkmaktadır. Modern toplumsal hareketler, küreselleşmenin önemli özelliklerinden olan zaman ve mekan göstergeleri dikkate alındığında olumlu ve olumsuz kapasitelere sahiptir. Küreselleşmenin siyasi boyutunda, ulusal hükümetlerin halkları üzerindeki kontrolleri zayıflamıştır. Ayrıca bilgi ve iletişim teknolojilerinin gelişiminin gölgesinde bilgiye ulaşma açısından ulusal sınırlar zayıflamıştır. Toplumsal hareketler, geçmişte ağırlıklı olarak sınıfsal bir yapıya sahipken ulus devlet ve egemen yapı içinde işlemekteydi. Günümüzde ise toplumsal hareketler daha global ve halk eksenli gerçekleşmektedir. Tüm boyutlarda artan küresel dolaşıklık bir protestonun dünyanın farklı yerlerinde yankı bulmasına ve destek almasına olanak tanımıştır. Bundan kaynaklı olarak toplumsal hareketlerin daha hızlı küresel bir hal alabildiği söylenebilir. Bu da küreselleşme ve yeni toplumsal hareketler arasındaki sıkı ilişkinin olduğunu göstermektedir. Başka bir ifadeyle yeni toplumsal hareketler, tek bir topluma ve ülkeye özgü değil; aksine, tüm ulusları ilgilendirmektedir.–Bu hareketlerin özellikleri, sınır ötesi pragmatizm, toplanmalarda yüksek hız, ekonomik olmayan düşünce ve dünya mirasını korumaya özen göstermedir.

Anahtar Kelimeler: Küreselleşme, Zaman ve Mekanın Sıkışması, Toplumsal Hareket, Yeni Toplumsal Hareket

New Social Movements and Globalisation

Abstract

In this article, new social movements emerging in the context of globalisation are analysed. Therefore, social movements are one of the most influential social phenomena of the postmodern era; and they cause structural and radical changes in society. New social movements emerge as a result of the development of modernism and the questioning of the quality and conditions of everyday life of postmodern people. Modern social movements have positive and negative capacities considering the time and space indicators, which are important features of globalisation. In the political dimension of globalisation, the control of national governments over their people has weakened. In addition, under the shadow of the development of information and communication technologies, national borders have weakened in terms of access to information. In the past, social movements were predominantly class-based and operated within the nation-state and the sovereign structure. Today, social movements are more global and people-centred. Increasing global mobility in all dimensions has enabled a protest to resonate and gain support in different parts of the world. Therefore, it can be said that social movements can become more globalised more quickly. This shows that there is a close relationship between globalisation and new social movements. In other words, new social movements are not specific to a single society or country; on the contrary, they concern all nations. The characteristics of these movements are cross-border pragmatism, high speed in gatherings, non-economic thinking and care to protect the world heritage.

Keywords: Globalisation, Compression of Time and Space, Social Movement, New Social Movement

Giriş

Sanayi toplumlarında özellikle Batı'da 60'lı yılların başından itibaren yeni toplumsal hareketler oluşmuştur. Bu hareketler 1960'tan bu yana inişli çıkışlı olmuştur. Faaliyetlerinin ilk aşaması 60'ların başında başladı ve düşüş yaşadıkları 70'lerin ikinci yarısına kadar devam etti. Ancak 80'li yılların ikinci yarısından itibaren yeni toplumsal hareketlerin geniş faaliyet ve dinamikleri üzerinde en etkili toplumsal süreç olarak ikinci aşama başlamış ve ikinci aşama çok derin bir etki yaratmıştır. Böylece iletişim araçlarının evrimi ve küreselleşme çağında bilişim devrimi, başta gelişmekte olan ülkeler olmak üzere dünyanın diğer kıtalarında ve ülkelerinde hareketin oluşmasına neden olmuştur. Yeni toplumsal hareketler arasında insan hakları, çevre ve feminizm olmak üzere üç hareket kapsamlı hareketler olarak ele alınabilir. Bu hareketler; insana, doğaya ve toplumsal hayata yönelik inanç ve tutumlarını yansıtarak homojen kimlikleri teşvik

etmiştir. Federston'ın deyimiyle kitle iletişim araçlarına dayalı 'homojenleştirici büyüyen bir kültür ve kimlik oluşturmuş', bireysel ve ulusal kimliğe meydan okunmuştur. Günümüzde iletişim ve bilgi teknolojilerinin yaygınlaşması ile dünya büyük bir dönüşüme sahne olmuştur. Bu durum, bilgi alışverişini kolaylaştırdığı gibi bilginin genişlemesine ve genelleşmesine de yol açtı. Bu bilgilerin telekomünikasyon ve internet sistemleri gibi araçlarla yayılması yerel bir konu ve sorunun küresel boyutta gündeme gelmesine ve hatta küresel bir sorun olarak etki yaratmasına neden olmuştur. Bunun nedeni, ulusal sınırların bulanıklaştığı küreselleşmedir. Bu çalışmada, üç alt soru ile bir ana soruya cevap verilmiştir. Bilgi toplama, analiz ve açıklama yöntemleri kullanılarak bulgular bu çerçevede değerlendirilmiştir. Temel soru, küreselleşmenin sosyal hareketler üzerindeki etkisinin ne olduğudur ve bu araştırmanın üç alt sorusu şunlardır:

1. Ulusal ve küresel politikaların oluşumunda toplumsal hareketlerin rolü nedir?
2. Küreselleşme toplumsal hareketlerin gelişimine bir meydan okuma mıdır?
3. Küreselleşme, toplumsal hareketlerin gelişme sürecinde bir fırsat mıdır?

Bu araştırma; küreselleşme, yeni toplumsal hareketler, yeni toplumsal ve küresel hareketler başlıkları altında takip eden üç bölümde oluşmakta ve son olarak sonucu açıklamaya çalışmaktadır.

1.Yeni Sosyal Hareketler

1980'lerden bu yana toplumsal hareketler, protesto eylemleri, -ve daha genel olarak- siyasi partiler veya iş ittifaklarıyla bağlantılı olmayan siyasi örgütler, Batı demokrasilerinin demirbaşları haline geldi (Mohammadi, 2013). 1986 hareketleri, öncelikle ortaya çıkan sosyal ve siyasi katılım biçimlerini değerlendirmek ve bunlara yanıt vermekle ilgili pratik nitelikte soruları gündeme getirdi. Aslında bu hareketler 1985'ten beri en yaygın kitlesel hareketlerdi. Önceki seferberlikler çoğu durumda doğası gereği büyük ölçüde anti-demokratikken; yeni çatışmalara dahil olan aktörler; gençler, kadınlar vs. idi (Della Porta & Diani, 1999).

Eski toplumsal hareketler, protestolar etrafında birleşti ve adaletsizlik algılarını paylaştı. Besic'in ideolojik temelini bu memnuniyetsizlikleri gidermek ve sebeplerini bulmak için kurgulanan programlar oluşturmuştur. Bu hareketler, kimlik, haysiyet, insan merkezlilik ve maneviyat gibi daha az nesnel unsurlara dayanıyordu. Fransa'da Rouen dokumacılarının protestosu, kırsal toplum dışındaki yapısal değişimlerin dokumacıların hayatını tehdit ettiğini gösterdi. Dokumacıların protesto biçimleri, geleneksel sosyal statülerinin savunulmasıyla yakından ilgiliydi. Ayrıca toplumda yer alan kadınların haklarını gündeme getiren feminist hareket kadınların toplumsal kimlik-statüleriyle yakından bağlantılıydı. Feminist hareketin planı, günlük

hayatla eşit derecede ilgili yeni bir sosyal alan yaratmaktı, kendi kimliklerine inanabilecekleri bir yer oluşturmaktı (Laraña, Johnston, & Gusfield, 1994). Bu nedenle Dellaporta ve Diani, toplumsal hareketlerin dört yönünü şu şekilde önermektedir:

1. “ Etkileşim ağları gayri resmidir ve oldukça karmaşık ağlara gevşek ve dağınık bağlar kullanır.
2. Ortak inançlar ve dayanışma: Toplumsal hareketlerde, gerçek olan ve olası olanın yolundaki sembolik yeniden tanımlama süreçleri, kolektif bir aktörün ortak tanımı olarak kolektif kimliklerin ortaya çıkmasına neden olur.
3. Çatışma odaklı toplu eylem: Toplumsal hareket aktörleri, sistemik veya sistemik olmayan düzeyde, istenen toplumsal değişiklikleri ilerletmek veya bunlara karşı çıkmak için siyasi veya kültürel sembolik çatışmalara girerler.
4. Protesto kullanımı: toplumsal hareketler, alışılmadık siyasi davranış kalıplarının benimsenmesi nedeniyle diğer siyasi aktörlerden ayırt edilebilir. Halk protestosu toplumsal hareketlerin bir özelliğidir” (Della Porta & Diani, 1999).

Yeni toplumsal hareketlerin özellikleri şu şekilde ifade edilmektedir: Yeni toplumsal hareketlerin, katılımcıların yapısal haritasıyla belirli bir bağı yoktur. Bu tür hareketlerin toplumsal altyapısı, sınıf yapısını aşma eğilimindedir. Katılımcıların tarihi, en yaygın yapısal köklerini, yapısal açıklamaları olmayan gençlik, cinsiyet veya meslek gibi nispeten dağınık sosyal statülerde bulur. Modern toplumsal hareketlerin ideolojik özellikleri (ideolojiyi toplu eylem için birleştirici ve bütünsel bir unsur olarak kullanan), işçi sınıfı hareketiyle açık bir tezat hareketler, pragmatik kararlara sahipler ve üyelerin karar alma süreçlerine katılım sistemlerini genişleten kurumsal reformlar aramaktadır. Yeni toplumsal hareketler, genellikle yeni bir kimliğin veya daha önce kimliğin zayıf boyutlarının ortaya çıkmasını vaat eder. Kültürel meseleler etrafında tatminsizlik harekete geçirici faktörler meselelerle ilgilenen semboller etrafında döner; işçi sınıfı hareketini karakterize eden ekonomik değil. Birey ile kolektiflik arasındaki ilişki belirsizdir. Birçok harekette, bireyin rolü örgütsel gruplardan daha önemli hale gelir. Özne/Aktör toplumsal hareketi teşvik eder. Yeni toplumsal hareketler sıklıkla insan hayatının kişisel ve mahrem yönlerine girer. Modern toplumsal hareketler, insanları harekete geçirmek için şiddete başvurmama ve sivil itaatsizlik gibi yöntemleri vurgular. İşçi sınıfı hareketi ise farklı yöntemler benimser. Yeni toplumsal hareketlerin örgütlenmesi, artması ve geleneksel katılım yolları Batı demokrasisinde kabul gören krizlerden kaynaklanmaktadır. Geleneksel kitle partilerinin merkezi ve çekirdek bürokrasilerinden farklı

olarak, yeni toplumsal hareket örgütleri parçalanmış ve özerk olma eğilimindedir. Elbette yeni toplumsal hareketlerin önceki hareketlerle bağlarını koparmadığını da belirtmek gerekir (Laraña, Johnston, & Gusfield, 1994). Toplumsal hareketlerin; partiler, çıkar grupları, dini mezhepler ve ara sıra protestolar şeklinde çeşitli toplu eylem biçimlerinin sürekli kullanımı yoluyla daha örgütlü, ortak inançlara ve dayanışmaya dayalı gayri resmi ağlar olduğunu söyleyebiliriz (Della Porta & Diani, 1999). Çevre, kolektif eylem sürecinde gerçekleşen dönüşümlerin başlıca örneklerinden biri olmuştur. Bazı tahminlere göre 1969 ile 1970 yılları arasında çevre sorunları ve nükleer enerji ile ilgili protestolar, Almanya'daki toplam protestoların %65'ini, İsviçre'deki protesto faaliyetlerinin %16'sını, Fransa'daki protesto faaliyetlerinin %10'unu ve Fransa'daki faaliyetlerin %18'ini oluştuyordu (Della Porta & Diani, 1999). Bu makalede toplumsal hareketler, küreselleşme koşulları dikkate alınarak amaçlara, ideolojilerin merkezîyetçiliğine, etkileme mekanizmasına göre olmak üzere iki spektrumda incelenmiştir.

2.Küreselleşme

Bir bütün olarak ekonomi alanındaki mevcut gelişmeler, insan yaşamının maddi temellerinde meydana gelen ilerlemeden kaynaklanmaktadır. Bu tür temellerin anlamı, özellikle elektronik, telekomünikasyon ve bilgi teknolojilerinde meydana gelen gelişmelerdir. Teknoloji, iletişimin kapsamını ve yaygınlığını küresel olarak genişleterek ve kolaylaştırarak ve diğer yandan iletişim kurma maliyetlerini önemli ölçüde azaltarak ulusal pazarları birbirinden ayıran doğal engelleri ortadan kaldırdı. Artık iletişim küreselleşmiş ve iletişimin küreselleşmesi insanlar için birçok ekonomik, sosyal ve politik sonuçları beraberinde getirmiştir.

Küreselleşmenin rakamları toplumsal, siyasal ve kültürel boyutlarda; pazarların ulusal sınırlarının ortadan kalkması, ulusötesi şirketlerin üretime hakim olması, belirli ve sınırlı kurumlardan beslenen bilgi ağlarının yaygınlaşması olarak tanımlanmaktadır. Toplulukların ve ulusların yani küreselleşme teorisi; medyanın yaygınlaşmasıyla tek bir dünya kültürü ortaya koymayı amaçlar ve ulusların, medeniyetlerin, toplulukların, hatta tek tek insanların bile birleşmekten başka çarelerinin olmadığı düşüncesini özenle aşılama çabasıdır.

Ronald Robertson, küreselleşmeyi kültürel bütünleşme ile sosyal bir sistem olarak görüyor. Kültürel entegrasyon konusunu, insan yaşamının farklı düzeylerinin birbiriyle bağlantılı etkileşim içinde olduğu karmaşık bir sosyal bilişsel durumun ortaya çıkışı olarak görmektedir. İnsanlar bu etkileşimlerde ister istemez kültürler de birbirini etkilemektedir. Bu şekilde, dünya bir tür temel bütünleşmeye doğru ilerliyor. Ulusal kimlikler; karmaşık bir süreç içinde birleşik bir dünya kültürü

inşa etmede etkili olmakla birlikte, küreselleşme karşısında açıkça ciddi meydan okumalara maruz kalmaktadır (Robertson, 2001). Robertson'ın sosyal teorisinin en önemli yönü, eğitimin karmaşıklığında kendini gösteren küreselleşmeye yaklaşımında yatmaktadır. Uluslararası "ulusötesi" iletişimin genişlemesi yoluyla bilim adamlarının ve akademisyenlerin ulusötesi toplantılarının oluşumu dahil olmak üzere "yerellik" ve dünyanın kompaktlığı gibi fenomenlerin ortaya çıkışı, bu küresel kültürel yakınlaşmanın ürünüdür (Robertson, 2001).

3.Yeni Sosyal Hareketler ve Küreselleşme

Ulusal ve küresel politikaların oluşumunda toplumsal hareketler temel bir rol oynamaktadır. İnsan hakları, çevre ve emek alanlarındaki toplumsal hareketlerin küresel politikaların şekillenmesinde büyük etkisi olmuştur. Yeni fikirler uluslararasılaşma, ulusal ve bölgesel etkinlikler yoluyla sorunların çözümüne küresel katılımı sağlamaktadır. İnsan hakları aktivistleri, bilginin kolay dolaşım süreçleri yoluyla faaliyetlerini ulusötesi düzeye genişletti. Günümüzde modern iletişim teknolojileri demokratik olmayan davranışların maliyetini artırmıştır. Kapalı ve totaliter sistemler bile ulusötesi hareketlerin faaliyetlerini görmezden gelememektedir. Yeni hareketlerde, sivil toplumun demokratikleşmesi ve yurttaş katılımının güçlendirilmesi ilke olarak kabul edilmiştir. Hareketlerin ulusötesi etkileşimleri; kimlik oluşturma akışları ve ulusal siyasi sistemlerin sınırları dışında demokratik politikaları güçlendirmeye yardımcı olur. Habermas'a göre, ulusötesi hareketlerin özel işlevi "yaşam dünyasının sömürgeleştirilmesini" engellemektir. Toplumsal hareketlerin içinden büyük sivil toplum kuruluşları ortaya çıktı. Bazı yazarlar, ülkeler içindeki sivil toplum kuruluşlarının büyümesinin ve genişlemesinin küresel sivil toplumun oluşumunu gösterdiğine inanmaktadır. Toplumsal hareketler, aşağıdaki yollarla küresel sivil toplumun oluşumu için araçlar sağlar:

- 1.Homojen modernite kavramları yerine siyaset teorisi ve pratiğinde söylem çeşitliliği
- 2.Ekolojik karşılıklı bağımlılık ve insan hakları hakkında artan bilgi sağlayarak küresel sorunlar hakkında daha fazla insanı organize etmek
- 3.Siyasi kavramların yeniden inşası ve yeni bir katılımcı sistemin oluşturulması (Mohammadi, 2013, s. 18).
- 4.Küreselleşme ortamı nedeniyle hükümetlerin zayıf performansı, toplumsal hareketlerin artan gücü ile ilişkilendirilmiştir. Küreselleşme, toplumsal hareketler için yeni, etkileyici fırsatlar ve kaynaklar sağlamıştır. Böylece onların yardımlarıyla hem hükümet hem de hükümet dışı aktörleri etkileyebilirler (Guidry, Kennedy & Zald, 2000).

Ülkenin hükümeti hala uluslararası ve ulusötesi süreçlerin ulusal nüfus üzerindeki etkisinin ana aktörü ve arabulucusudur ve insanların etrafında hareket ettiği konuları, nasıl örgütlenip hareket ettiklerini ve seferberliğin sonuçlarını şekillendirir. Açıktır ki, küresel süreçler aynı zamanda toplumsal hareketleri de doğrudan etkiler. Dolayısıyla hareketlerin faaliyet gösterdiği yalnızca ulusal bağlama odaklanmak yeterli değildir (Nash, 2009). Toplumsal hareketler, endüstriyel kapitalizm, küreselleşme onun özgürlük çabaları Orta Avrupa'nın postmodernist eleştirisi, idealizm, evrenselcilik genel olarak modern rasyonalite ile ilgili eski hareketlerin yerini aldı. işçi hareketi, siyasi örgütlerden ve amaçlardan farklı olarak, uluslararası bir yapıya ve “enternasyonel” bir amaca sahip bir tür endüstriyel kapitalizmdir. Başlangıçta devlet ya da ulus inşası süreciyle ortaya çıkan endüstriyel kapitalizmin aksine; işçi hareketi sosyal değişimlerle ilgilidir. Klasik enternasyonalizm, kapitalizmin uluslararasılaşmasının yaygınlaşması ve derinleşmesiyle, sanayileşmiş dünya düzeyinden işçiler arasındaki rekabeti tüm dünyaya taşımıştır (Waterman, 2001).

Toplumsal harekete bir başka örnek, Sasha Rosenell'in 1960'larda İngiltere merkezli kadın barış hareketi üzerine yaptığı çalışmadır. Bu hareket, Amerika Birleşik Devletleri Hava Kuvvetlerinin ulusötesi bir hareket yönündeki birkaç "Graham Commons" ından biriydi. İlk ve en önemli nokta, bu harekete katılanların onu bu şekilde tanıtmasıdır. Onlara göre, o üsteki gerçek nükleer silahlar, kadın barış hareketinin savunmak için örgütlendiği dünya barışı ve güvenliği için bir tehditti ve ikinci olarak, bu hareket kadınlara özgü bir hareket olarak yaratılmıştı. Çünkü onlara göre, siyasi ve askeri seçkinlerin adamları nükleer silahları kontrol ettikleri için; gezegeni yönetenler onlar görüşündelerdi. Üçüncüsü, barış kampının kurulmasıyla dünyanın her yerinden kadınlar kampı görmek için akın etti ve hareketin küresel bir kadın barış hareketi kimliğine katkıda bulundu. Bağlantılar aracılığıyla Avustralya, Kanada, Danimarka, Almanya, İtalya ve Amerika Birleşik Devletleri'nde de kadın barış kampları kuruldu.

Rosenal'ın belirttiği gibi, Graham'ın komünündeki hareketler küreselleşme süreçlerini sorguladı, ancak bu meydan okumalar kendileri de küreselleşme süreçleriyle ilgilidir, çünkü uygulama amacıyla Rosenal, ulusötesi bir hareket içinde kişisel zorluklarla karşılaşmak zorunda kaldı (Nash, 2009). Birleşmiş Milletler'in 1990'larda çevre, nüfus, toplumsal sorunlar ve kadın gibi konularda düzenlediği uluslararası konferanslar. Bu zirveler, yeni küresel süreçleri, sorunları ve hareketleri yeniden kontrol etmeyi amaçlayan Birleşmiş Milletler'in hükümetler arası aktörlerinin girişimlerinden biriydi. Dolayısıyla bu konferanslar, uluslararası kalkınma bağımlılığı

söylemlerinin küreselleşme söylemleriyle mücadelesinin başladığı bir dönüm noktasını temsil ediyor. BM toplantıları her ne kadar küresel bir fikir birliğine varmak için yapılsa da, aynı zamanda küresel sorunları ve çelişkileri ön plana çıkarmış, küresel ve toplumsal düzenlerin farklılıkları için bir odak noktası oluşturmuştur. Bu konferanslardan yeni küresel hareketler doğdu (Waterman, 2001). Önceki hareketlerden 20. yüzyıldaki toplumsal hareketlere örnek olarak Polonya'da 1969-1998 devriminin siyasi yönünün yanı sıra kültürel yönünü de anmak mümkündür. Başka bir örnekte ise Brezilya'da çocukların insani ve medeni hakları alanında çalışan dört temel hareketten bahsedebiliriz: Çocuk hakları için mücadele edecek ulusal bir sosyal hareket örgütleri ağı oluşturmak, sosyal kurumların desteğini kazanmak, kilise Katolikliği veya Brezilya Barolar Birliği gibi kurumların desteklerini kazanmak için insan hakları hareketleriyle, özellikle sokak çocukları alanında çalışan hareketlerle bağlantı kurmak ve nihayet hareketin amaçlarını kapsamlı bir ulusal hukukta kurumsallaştırmanın peşine düşmek (Guidry, Kennedy & Zald, 2000). Televizyon, faks ve internet gibi medya, toplumsal hareketlerin sorunlara müdahale etme eğilimlerini ve yeteneklerini değiştirmiştir. Örneğin, Chirac'ın (Fransa Cumhurbaşkanı) nükleer deneme yapma kararına karşı protestolar, temelde Fransa dışında gerçekleşti ve 1990'da Batı Avrupa ile sınırlı değildi. Farklı ülkelerdeki göstericiler eylemlerini koordine ettiler ve ortak bir dil kullandılar (Della Porta & Diani, 1999). Siyasal coğrafyaya kıyasla siyasi tartışmalar, küreselleşmenin farklı süreçlerinin insan grupları ve sivil toplum kuruluşlarına ulusal ağları ve dolayısıyla artık dünya basınına daha geniş ölçekte kullanma fırsatları sağladığını göstermektedir (Haarstad, 2009, s. 172). İnternet ile toplum arasında bir neden-sonuç ilişkisi vardır. Martin Heidegger, Alvin Toffler, Marshall McLuhan ve Mark Pasteur gibi çeşitli yazarlar teknolojik determinizmle suçlandılar ve bilgi teknolojisi olarak gördükleri teknoloji türü arasında içkin bir bağlantı gördüler. Habermas'ın bakış açısından bile, birincisi zorunlu olarak "bizim tarafımızdan bilinir" ve ikinci çıkarlara cevap veren "zorunlu" toplum üzerinde rasyonel amaçlı eylemin bir yapısı vardır. Yeni teknolojinin yorumlama ve uygulama etkilerine sahip olduğu fikri, belirli bir teknolojinin etkisinin "stratejileri" olduğu anlamına gelir. Farklı toplumların genellikle çok yönlü olduğu doğru değildir. Toplum ve içindeki gruplar, tasarım sürecinden önce ve sonra teknoloji ile etkileşime girer; onu şekillendirir, öncelikli ve pratik hedefleriyle uyumlu olacak şekilde ayarlar. Aslında, tek bir toplumdaki farklı gruplar ve sınıflar, bir teknoloji için birbiriyle bağlantılı olmayan (ve genellikle çatışan) çıkarlara sahiptir ve bu çıkarlara dayalı olarak uygulanmasını kontrol etmeye çalışacaklardır. Öte yandan, hareket yasasının sonucu teknolojiden değil, aşırı sosyal determinizmden kaçınmak için bugünün

ekonomisindeki işlevinden kaynaklanmaktadır. “Tahakkümün rasyonel temelidir, bu nedenle bir yandan bir teknolojinin dönüştürücü kapasiteleri ile diğer yandan sosyal aktörlerin teknolojileri kullanma ve kullanımları sırasında onları şekillendirme kapasiteleri arasında dikkatli dengeler kurulmalıdır. Öte yandan bu etkileşimin işlevi oldukça önemlidir” (Salter, 2013). Yeni sosyal hareketler, faaliyetlerine bir temel oluşturmak ve İnterneti etkileyen politikaları etkilemek için İnternet çerçevesinde faaliyet göstermektedir. Eğer dünya hayatı; insan iletişimine dayanıyorsa ve yeni toplumsal hareketler dünya hayatını destekleyen aktörler olarak kabul ediliyorsa, o zaman yeni toplumsal hareketlere uygun bir iletişim sistemi, insanların yaşamına ilişkin iletişimin rasyonelliği desteklemelidir. Bu nedenle, dünyadaki yaşamı güçlendirmek için internetin sivil toplum ve gayri resmi kamusal alan için temel bir mecra olarak kabul edilebileceği argümanını sunmanın mantığı kesinlikle haklıdır. Özellikle küresel erişilebilirliğe sahip internetin toplumsal hareketler için çok değerli olduğu söylenebilir. İnternet, sosyal hareket gruplarının ve örgütlerinin birbirleriyle iletişim kurarak bilgiyi ucuz ve etkili bir şekilde oluşturmasını ve dağıtmasını sağlar. Tepki ve geri bildirim alma olanaklarından biri büyük ölçüde internettir (Salter, 2013). İçeriği geleneksel olarak kullanıcılar tarafından sağlanan bir sistem olan metin odaklı ve merkezi olmayan bir iletişim sistemi mümkün hale geldi. Ayrıca, internet standartları prosedürünün çeşitli ilgi alanlarına açık olması ve tartışmaların serbest doğası, internet teknolojisinin aslında amaçlarının peşinden koşan dönemler tarafından şekillendirilebilmesi anlamına gelmektedir. İnternet yeni teknolojik imkanlara sahip olmasına rağmen temel bir medya haline gelebilmesi için bu amaca uygun bir konumda olması nedeniyle uygun ilgi alanlarını iyi ifade etmek ve bunlarla ilgili yeterli önlemleri almak gerekmektedir. Çağdaş İletişim Derneği; internetin sivil, toplumsal ve siyasi hareketlerin güçlendirilmesine yönelik kullanımıyla ilgilenir, bu tür faaliyetleri destekler ve internet düzenlemeleri konularına dikkat eder.

Sonuç

Kuşkusuz kaçınılmaz bir süreç olan küreselleşme tartışmasının günümüzdeki öneminden dolayı öncelikle küreselleşmenin tanımlarını sunduk. Küreselleşmenin, tüm insan alanlarında derin değişimlerin meydana geldiği ve en yüksek değişimlerin insan dünyasının diğer kısımlarını etkileyebilecek bilim ve teknoloji alanında olduğu anlaşılmaktadır. Tartıştığımız düşünürlerin her biri bu boyutlardan bazılarının altını çizdi. Örneğin Giddens, iletişim teknolojilerinin mümkün kıldığı; zaman ve mekanın sıkıştırılmasına işaret ediyor. O, küreselleşmeyi para ve uzman sistemler olarak görüyor. Bugün dünyanın dört bir yanı o kadar birbirine bağlı ve bütünleşmiş ki, adeta bir

köy oluşturmuştur. Artık dünyaya bağımlılık ve entegrasyon sadece bir sektörde değil, sosyal sistemin diğer sektörlerini de içermektedir. Siyasal alanda; eyaletlerin kontrol etme yeteneklerini kaybettikleri söylenemezse de, kontrol etme yeteneklerinin büyük ölçüde azaldığı söylenebilir. Küreselleşmenin siyasi boyutlarından biri de toplumsal hareketlerdir. Geçmişte ulusal sınırlar içinde, sınıf temelli ve çoğunlukla ekonomik biçimde faaliyet gösteren hareketler; artık küreselleşmenin kendilerine sağladığı kolaylıkları kullanarak ulusal sınırlar ile sınırlı kalmayıp bunun ötesine geçmeyi başarmışlardır. Mevcut toplumsal hareketler o kadar küreselleşmiştir ki, dünyanın bir yerindeki toplumsal hareket başka bir yerde başka hareketlere yol açabilmektedir. Ancak mevcut hareketlerin hedefleri küreseldir. Örneğin, en önemli küresel toplumsal hareketler Yeşil Barış hareketi, insan hakları hareketleri, feminizm vb.dir.

Kaynaklar

Della Porta, D., & Diani, M. (1999). Social movements. *European Studies*, 365.

Guidry, J., Kennedy, M. D., & Zald, M. (Eds.). (2000). *Globalizations and social movements: Culture, power, and the transnational public sphere*. University of Michigan Press.

Haarstad, H. (2009). Globalization and the new spaces for social movement politics: The marginalization of labor unions in Bolivian gas nationalization. *Globalizations*, 6 (2), 169-185.

Laraña, E., Johnston, H., & Gusfield, J. R. (Eds.). (1994). *New social movements: From ideology to identity*. Temple University Press.

Mohammadi, H. (2013), Introduction to Social Movements. *Zaryab Magazine*. 60.

Nash, K. (2009). *Contemporary political sociology: Globalization, politics and power*. John Wiley & Sons.

Robertson, R. (2001). Globalization to social theories and world culture (Trans. K. Poladi). Third, and International Center for the Dialogue of Civilizations [in Persian].

Salter, L. (2013). Democracy, new social movements, and the Internet: A Habermasian analysis. In *Cyberactivism* (pp. 117-144). Routledge.

Waterman, P. (2001). *Globalization, social movements, and the new internationalism*. A&C Black.